

§ 14. Živnostenské zřízení.

I. Vzájemné styky jednotlivců z výdělkověhospodářské jejich činnosti vzecházející, nemohly zůstati bez úpravy předpisy právními. Právní pravidla, většinou oborů průmyslové a s ní právnícky obyčejně sloučené obchodní činnosti společná byla v posledních stoletích shrnována ve zvláštní zákonníky, t. zv. řády živnostenské, kdežto ostatní odvětví výdělkové činnosti — hospodářství polní a lesní, hornictví, dopravnictví, úvěrnictví, pojišťovatelství, volná povolání — upravována jinými předpisy, tu volněji, tu opět tužšími. Živnostmi ve smyslu právníckém jsou pak všechny podniky a veškerá samostatně provozovaná zaměstnání živnostenskému řádu podléhající. V tomto smyslu je pojem živností věcí práva pozitivního a tedy rozdílný dle dob a národů. V politice průmyslové jednáme ovšem jen o živnostenském zákonodárství a správě, pokud se vztahují k výrobě průmyslové, nikoli k živnostem tržebním, dopravním, prostředkovatelským a pod.

II. Soubor právních norem, jimiž jest upraveno nastupování a provozování samostatných živností (ve smyslu právníckém), zoveme zřízením živnostenským.

Rozeznáváme tři zásadní směry, dle kterých byly průběhem dějinného vývoje upraveny poměry živnostenské výroby:

1. soustava cechovní, při které podmínkou nastoupení a provozování samostatné živnosti byla členská příslušnost k veřejnoprávní samosprávné korporaci zájmové, která sama o přijetí uchazeče rozhodovala a tedy vlastně živnostenská oprávnění propůjčovala, a vůbec poměry své živnosti s valnou měrou autonomie upravovala;

2. soustava koncesní, při které úprava věcí živnostenských a zejm. připuštění k samostatnému provozování živnosti je zúslaveno úřadu správnímu;

3. soustava živnostenské svobody, při které nastoupení a provozování živnosti je zpravidla volno každému svéprávnímu občanu.

§ 15. Soustava cechovní.

I. První organizací, se kterou se v živnostech již od 11. až 13. století setkáváme, jsou cechy (Zünfte, fr. corps des arts et des métiers, angl. craft a později company, it. corpi d'arte e di me-